GwE

Cydweithio • Dysgu • Llwyddo

Y DAITH DDIWYGIO

Papurau Procio

CYNNWYS

1.	RHAGAIR	3
2.	CYFLWYNIAD	4
3.	ARWEINYDDIAETH	5
4.	GWELEDIGAETH	9
5.	ADDYSGEG	12
6.	ASESU	15
7.	DYLUNIO'R CWRICWLWM	19

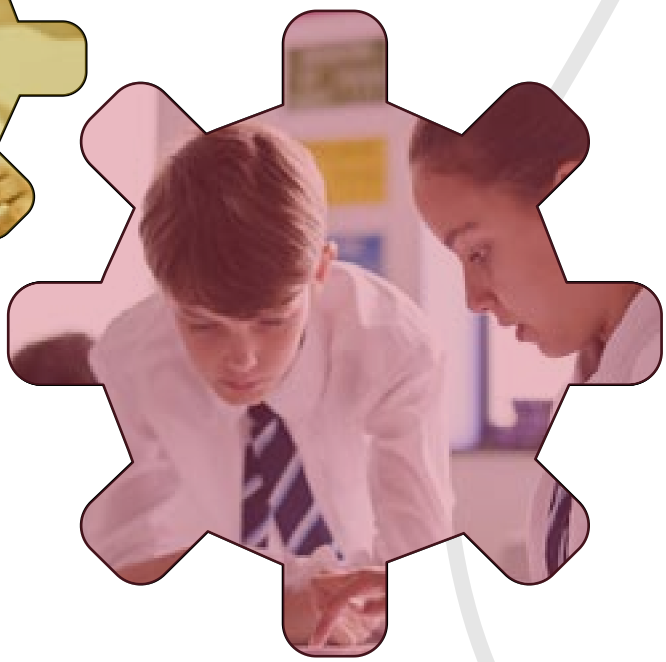

RHAGAIR

Pleser mawr yw rhannu'r darnau meddwl hyn â chi. Buom yn ffodus iawn i weithio gyda'r Athro Graham Donaldson, sydd wedi'n cynghori a'n tywys drwy'r broses. Rydym hefyd yn ddiolchgar i gyd-weithwyr o'r Awdurdodau Lleol, Estyn, Prifysgol Bangor a'r Consortia Rhanbarthol eraill sydd wedi ymuno â ni mewn gweithdai i fireinio ac ailddrafftio'r cynnwys.

Gobeithio bydd y Darnau Meddwl hyn, ochr yn ochr â'r cynnig dysgu proffesiynol, yn sbardun i staff yn eich ysgol ac i glystyrau fyfyrio ar yr hyn sydd eisoes yn gweithio'n effeithiol, yr hyn sydd angen ei fireinio a'r hyn sydd angen ei newid. Hoffwn eich gwahodd, a'ch annog, i rannu arferion a syniadau ac i fod yn rhan o'r daith dysgu proffesiynol yr ydym i gyd arni wrth baratoi ar gyfer mis Medi 2022.

Mae hyn yn broses ddysgu i ni gyd. Edrychwn ymlaen at gefnogi, rhannu a datblygu datrysiadau er mwyn sicrhau bod y cwricwlwm newydd yn seiliedig ar arferion rhagorol sydd eisoes ar waith yn ein hysgolion. Gwelwyd arloesi newydd yn ystod y pandemig, a fydd yn sylfaen gref ar gyfer datblygu cynnig newydd i ddysgwyr. Rwy'n sicr y bydd y cynnig cwricwlwm newydd hwn yn sicrhau bod dysgu yn brofiad cadarnhaol iawn i'n dysgwyr, profiad fydd yn cynhyrchu'r safonau uchaf un.

Arwyn Thomas
Rheolwr Gyfarwyddwr GwE

CYFLWYNIAD

Mae'r rhaglen ddiwygio addysg yng Nghymru, sydd yn seiliedig ar y Cwricwlwm i Gymru newydd, yn rhoi ffordd gadarnhaol i symud ymlaen wrth i gyfyngiadau'r flwyddyn ddiwethaf gael eu llacio. Mae nifer o syniadau arweiniol wrth wraidd hyn.

- Dylai'r cwricwlwm a'r addysgeg a'r asesu sydd yn gysylltiedig lifo o'r dibenion clir a gytunwyd yn genedlaethol ac a ddilynir yn lleol.
- Dylai'r dibenion hynny alluogi ein plant ifanc i fod yn: ddysgwyr uchelgeisiol, galluog; yn gyfranwyr mentrus, creadigol; yn ddinasyddion egwyddorol, gwybodus; yn unigolion iach, hyderus.
- Dylai'r dysgu ddatblygu'n raddol tuag at y dibenion hynny yn ystod amser pobl ifanc yn yr ysgol.
- Dylai athrawon ac ysgolion gael mwy o ryddid i gyflawni'r dibenion hynny mewn ffyrdd sydd yn gallu bodloni anghenion a nodweddion y bobl ifanc a'r cymunedau maent yn eu gwasanaethu.

Mae rhai goblygiadau pwysig yn deillio o'r syniadau sylfaenol hyn.

- Dylai fframwaith y cwricwlwm cenedlaethol sefydlu cysondeb yn genedlaethol o ran pwrpas a gweithredu, gan adael lle i wneud penderfyniadau yn lleol am agweddau allweddol ar ddysgu ac addysgu.
- Dylai'r cwricwlwm fod yn broses ble mae cydweithio yn digwydd rhwng athrawon, ysgolion a buddiannau ehangach.
- Ni ddylai atebolrwydd lesteirio ansawdd na chulhau cwmpas y dysgu. Ble bynnag bosibl, dylai wella ansawdd nid sicrhau ansawdd cul.

Dylid barnu llwyddiant y rhaglen ddiwygio yn erbyn y graddau y mae'n arwain at ddysgu gwell a mwy perthnasol i bobl ifanc, ac i safonau cyflawniad uchel. Dylai ansawdd y dysgu a natur safonau ymwneud â'r graddau y mae'r dibenion cytun yn cael eu cyflawni yn ymarferol i'r holl bobl ifanc.

Wrth gwrs, bydd effaith y pandemig yn dylanwadu ar sut y gallwn ni symud ymlaen â'r diwygio. Mae angen i ni ail-sefydlu perthnasedd y pedwar diben arweiniol i bobl ifanc Cymru. Mewn amryw o ffyrdd, mae'r pandemig yn golygu bod y dibenion hynny yn fwy perthnasol nag erioed o'r blaen wrth i ni geisio meithrin hyder ein pobl ifanc ac ail danio eu hawydd i ddysgu. Bu'n rhaid i bawb yn ein plith feddwl yn ddwys am yr hyn sydd yn bwysig o ran dysgu mewn cyfnodau o darfu ar ysgolion, ac mae pedwar diben y Cwricwlwm i Gymru newydd yn ymdopi'n dda â'r prawf hwnnw. Gyda'r pandemig, bu'n rhaid newid natur y dysgu a'r addysgu, yn enwedig felly y ffyrdd y gall technoleg ddigidol gynyddu'r cyfleoedd i ddysgu'n fwy annibynnol.

Mae'r gyfres hon o bapurau gan GwE yn arddel y syniadau a'r goblygiadau hyn. Maent yn gofyn i ni feddwl yn ddwys am bwrpas ac amlygu materion yn ymwneud â chynllunio'r cwricwlwm, addysgeg ac asesu y mae'n rhaid rhoi sylw iddynt os ydym ni am wireddu'r cyfleoedd a ddaw yn sgil y rhaglen ddiwygio. Maent wedi'u mynegi yn iaith y dysgu, nid cyfeiriad y dysgu nac ychwaith y gweithredu. At ei gilydd, maent yn caniatáu cydweithio, archwilio a dysgu all ddarparu sylfeini cadarn ar gyfer gwireddu'r cyfleoedd a ddaw yn sgil y cwricwlwm newydd i bob person ifanc ym mhob ysgol, ac ym mhob dosbarth ar draws y consortiwm.

Yr Athro Graham Donaldson

ARWEINYDDIAETH

Cwricwlwm i Gymru: Ystyriaethau i arweinwyr ysgolion

‘***...Arweinyddiaeth yw’r gallu i ddylanwadu ar eraill a’u hysbrydoli i weithredu, ac ymateb efo gweledigaeth a hyblygrwydd mewn cyfnod o dwf, tarfu neu ansicrwydd i arwain at y newid sydd ei angen***.’

Yvonne Ruke Akpoveta, Prifysgol Cornell

Mae’n debyg mai dyma’r her arweinyddol fwyaf erioed i ysgolion wrth iddynt arwain eu hysgolion drwy’r daith ddiwygio. Mae’r pandemig wedi chwyddo’r her hon gan fod arweinwyr ysgol yn gorfod ymateb yn gyflym i gadw pawb yn ddiogel, sicrhau lles pawb a chyflwyno ffordd newydd o ddysgu.

Gyda’r Cwricwlwm i Gymru, daw cyfle i arweinwyr ar bob lefel, gan gynnwys arweinwyr canol a llywodraethwyr, ddylanwadu, cydweithio ac ysbrydoli eraill; y dysgwr, yr athrawon, cymuned ehangach yr ysgol a chyd-arweinwyr ar draws y gyfundrefn. Wrth iddynt arwain cymuned ysgol drwy’r daith hon, dylai arweinwyr gadw’r dysgwyr wrth wraidd unrhyw benderfyniad a gweithredu ac wrth wraidd unrhyw newidiadau y maent yn dylanwadu arnynt. Ar bob cam o’r daith, mae angen i ni atgoffa ein hunain o’r nod a phen y daith; sef bod dysgwyr yn cael darpariaeth well sydd yn arwain at godi safonau yn y pendraw.

Yn ystod y pandemig, mae pob ysgol wedi dangos gallu a hyblygrwydd i addasu i dirlun sy’n newid yn gyson, a gwelwn Ysgolion fel Sefydliadau sy’n Dysgu ar ei orau. Maent wedi arddel themâu ymddiriedaeth, amser, cyd-feddwl a thechnoleg sydd wedi rhoi sylfaen gref iddynt ar gyfer y daith tuag at y Cwricwlwm i Gymru.

CYFLEOEDD

Mewn cyd-destun arweinyddiaeth, mae’r Cwricwlwm i Gymru yn cynnig llawer o gyfleoedd. Ymhellach, er mor heriol fu’r pandemig, bu cyfleoedd i ddatblygu a gwelsom bartneriaethau gwell efo rhieni, proffesiwn dysgu mwy medrus, cymhwysedd digidol, a chydweithio rhwng ysgolion a chyrff allanol.

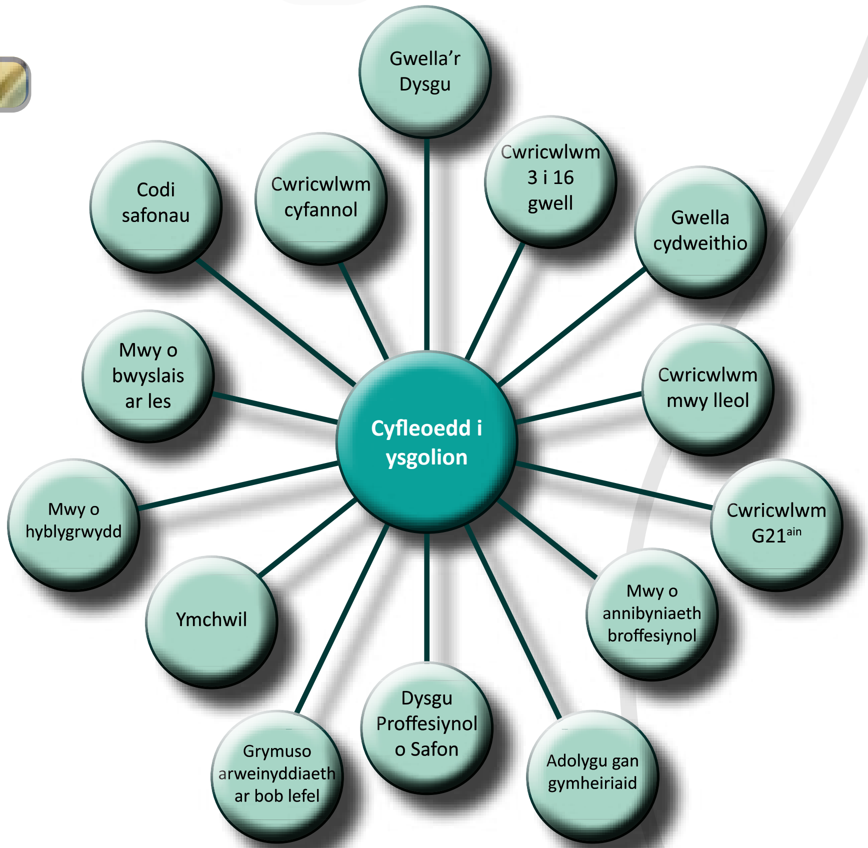

YR HERIAU

Gall arweinwyr wynebu amryw o heriau ar hyd y daith. Bydd y pandemig yn chwyddo'r heriau hyn ymhellach. Bydd angen i arweinwyr ystyried pryd maent yn cynllunio ac yn gweithredu'r daith ddiwygio. Mae hyn yn cynnwys argyhoeddi'r ysgol gyfan a'r gymuned leol, a sicrhau bod trosglwyddo llyfn rhwng uchelgais a gweithredu. Bydd angen gwneud hyn mewn ffordd gytbwys a chydweithredol nad yw'n cymhlethu'r hyn sydd eisoes yn gymhleth. Her sylweddol i arweinwyr fydd creu cyd-destun i reolwyr da weithio ynddo. Mae'n bwysig grymuso arweinwyr ar bob lefel, a sicrhau bod ganddynt le, amser a dysgu proffesiynol i wireddu'r weledigaeth.

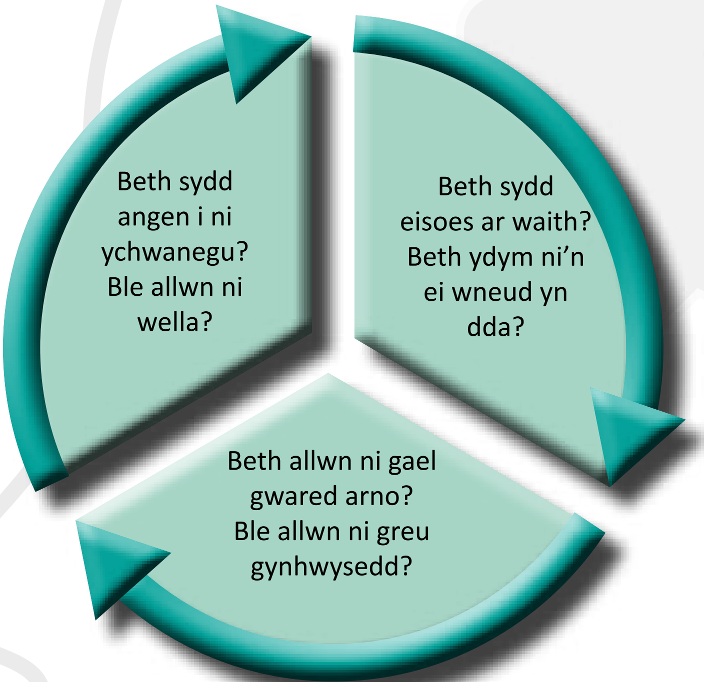

Y BROSES

Proses, nid digwyddiad yw gweithredu'r Cwricwlwm i Gymru; mae angen ei gynllunio a'i weithredu fesul cam. Mae angen cynnwys digon o amser er mwyn i'r gweithredu fod yn effeithiol, yn enwedig yn y cyfnod cynllunio. Mae angen blaenoriaethu camau'r daith yn briodol. Cwricwlwm ysgol yw popeth y caiff dysgwyr brofiad ohono, a dylai'r pedwar diben fod yn sail i hyn. Wrth gynllunio'r prosesau, mae angen i ni gynllunio sut rydym yn dathlu llwyddiant ac yn gollwng gafael ar bethau nad ydynt yn gweithio.

Yn ystod y broses hon, bydd angen i rôl pob arweinydd ganolbwyntio ar adnabod cryfderau'r ysgol a gweld ble mae angen datblygu, cyn cynllunio'r camau y mae angen i'r ysgol eu cymryd i yrru'r Daith Ddiwygio yn yr ysgol, yn y gymuned leol a thu hwnt.

CAMAU/CYFNODAU

Wrth gychwyn ar y daith hon, bydd arweinwyr ysgol yn canolbwyntio ar weithredu gweledigaeth gyffredin. Bydd rhaid i arweinwyr ystyried pa gamau i'w cymryd a phryd. Drwy fapio llwybr sydd â nifer o gamau ynddo, bydd yn helpu arweinydd i 'weld' y daith o'u blaenau a sicrhau bod y weledigaeth yn cael ei gweithredu. Bydd y camau hyn yn amrywio o ysgol i ysgol ac o'r naill gyd-destun i'r llall. Gellir eu categoreiddio'n dri maes:

1. Ymgysylltu (mint)
2. Dylunio a Chynllunio (pinc)
3. Treialu, gwerthuso a pharatoi'r addysgu cyntaf (melyn)

Bydd angen i ni hefyd ystyried beth yw'r edefyn aur yn camau hyn; llesiant, dysgu proffesiynol, 3 i 16 a chydweithio ar draws ysgolion. Mae hefyd yn hanfodol bod arfarnu parhaus trwy gydol y broses, gan ddechrau gyda arfarniad o arferion cyfredol yr ysgol ac arfarnu'r cynnydd ar hyd y camau. Bydd angen cyfathrebu'n rheolaidd gyda rhanddeiliaid wrth i ysgol gweithio drwy'r camau o'r daith.

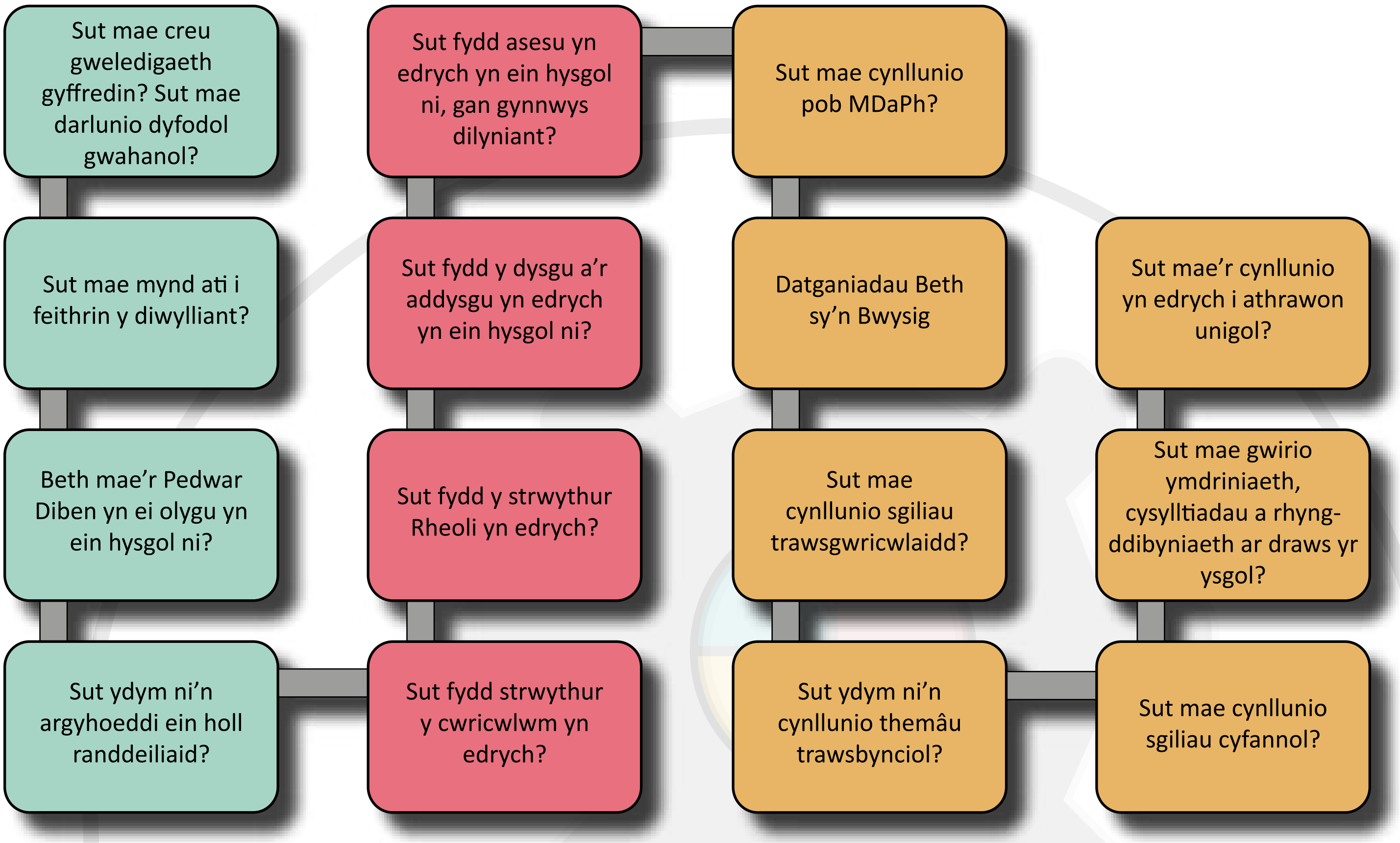

Dyma feini prawf llwyddiant posibl ar gyfer Arweinyddiaeth yn ein hysgolion wrth i ni weithredu Cwricwlwm i Gymru...

..fel dysgwr yn fy ysgol byddaf yn:

- gweld ac yn teimlo bod y pedwar diben wrth wraidd popeth mae'r ysgol yn ei wneud
- gwybod bod fy lles yn bwysig
- gwybod lle i droi am help
- gallu mentro a gwneud camgymeriadau ar hyd y ffordd mewn lle diogel
- gwybod y bydd fy ngwaith yn fy herio i feddwl, cael disgwyliadau uchel o fy hun a fy helpu i fod yn annibynnol
- cael cyfleoedd i arwain fy nysgu fy hun
- gweld perthnasoedd da o'm hamgylch
- teimlo bod gen i lais a bod rhywun yn gwrando arnaf ac yn gweld fy ngwerth
- cael sicrwydd fy mod i'n cael fy nghefnogi
- cael adborth gwerthfawr sy'n fy helpu i wella
- unigolyn ac yn dathlu fy llwyddiannau fy hun a rhai eraill efo'i gilydd
- cydnabod bod fy athrawon yn dysgu wrth fy ochr i er mwyn bod yr athrawon gorau y gallant fod
- cael sicrwydd bod fy addysg yn fy mharatoi am y dyfodol
- cydnabod bod yr ysgol yn dysgu popeth y dylwn i wybod ac rydw i'n cael cyfleoedd i ddatblygu fy niddordebau
- falch o fod yn rhan o fy nghymuned leol, yn ddinesydd Cymru a'r Byd
- cael cyfleoedd i weithio a dysgu efo plant a phobl ifanc eraill o gwmpas y byd
- cydnabod bod fy ysgol yn fy helpu gyda fy nyfodol drwy fod yn ymwybodol o'r amgylchedd a datblygu cynaliadwy

Yn athro, byddaf yn:

- sicrhau bod y pedwar diben yn sail i fy ngwaith
- cydweithio ymhellach â chydweithwyr yng nghymuned fy ysgol ac yn bellach
- rhan o ddysgu proffesiynol priodol ar y Cwricwlwm i Gymru
- defnyddio ymchwil a thystiolaeth ymholi i ddatblygu fy arferion dosbarth ymhellach
- sicrhau bod diwylliant 'sefydliad sy'n dysgu' yn amlwg yn fy arferion
- datblygu ymhellach fy sgiliau technegol i gyflwyno dysgu effeithiol i fy holl fyfyrwyr
- manteisio ar sesiynau hyfforddi a hwyluso er mwyn i mi ddatblygu ymhellach yn broffesiynol
- sicrhau bod gweithdrefnau hunan asesu cadarn ar waith yn fy nosbarth
- cyfrannu at astudiaethau achos ar arferion effeithiol a hwyluso sesiynau dysgu proffesiynol yn yr ysgol a thu hwnt

Yn rhiant, byddaf yn:

- dysgu gan yr ysgol sut mae'r pedwar diben yn sail i bopeth a wna fy mhlentyn
- gweld sut mae fy ysgol yn gweithio gyda'r gymuned ehangach ac yn dysgu ohoni
- cael sicrwydd bod yr athrawon yn yr ysgol yn mynd i sesiynau dysgu proffesiynol o safon uchel fel y gallant gefnogi fy mhlentyn i ddysgu
- dysgu beth yw sefydliad sy'n dysgu, a bod yn rhan o'r daith honno a minnau'n un o'i rhanddeilaid pwysicaf
- cael cymorth ac anogaeth gan fy ysgol i ddatblygu fy sgiliau technegol fel y gallaf gefnogi fy mhlentyn i ddysgu
- sicr bod fy ysgol yn defnyddio'r holl strategaethau asesu sydd ar gael er mwyn cael darlun cyfan a chyfansawdd o alluoedd fy mhlentyn.
- cefnogi fy mhlentyn i ddysgu drwy chwarae rhan weithredol.

PAPUR PROCIO: GWELEDIGAETH

DIFFINIAD O WELEDIGAETH:

- Nid syniad yw gweledigaeth ar y cyd ond grym yng nghalonnau pobl – ateb i 'Beth ydym eisiau ei greu?' (*Peter Senge*)
- Datganiad syml yw gweledigaeth y mae'r holl randdeiliaid yn ei gludo gyda nhw drwy'r holl brosesau meddwl dros amser ac mae'n gweithredu fel egwyddor arweiniol.

DIFFINIAD O WELEDIGAETH AR GYFER CYMRU 2021 A THU HWNT:

- Gweledigaeth fel grym gwthiol beunyddiol sy'n pennu newidiadau a blaenoriaethau, mawr neu fach.
- Gweledigaeth sy'n defnyddio'r pedwar diben fel y man cychwyn a'r dyhead ar gyfer dyluniad cwricwlwm yr ysgol.
- Gweledigaeth sy'n cwmpasu pawb yng nghymuned yr ysgol fel dysgwyr; yn cynnwys disgyblion, athrawon, arweinwyr, llywodraethwyr a rhieni/gofalwyr.

Yr hyn mae gweledigaeth yn ei olygu i:

<u>Ddisgyblion</u>
- *Beth yw eich man cychwyn cyfredol?*
- *Fel dysgwr yng Nghymru, beth sydd ei angen arnoch i allu llwyddo yn y byd rydych yn byw ynddo?*

A yw'r pedwar diben ar gyfer disgyblion yn golygu fod ganddynt:
- Brofiadau dysgu gwell sy'n cynnwys cyfleoedd dysgu cyfoethog a chyd-destunau dysgu dilys sy'n caniatáu i ddisgyblion gymhwyso a mireinio eu sgiliau a'u gwybodaeth?
- Resymau go iawn dros gymryd rhan mewn dysgu sy'n eu hannog i fod yn greadigol, i barhau i ofyn cwestiynau ac i gyfrannu eu meddyliau a'u barnau?
- Yr hyder eu bod yn cael eu cefnogi i ddeall sut maent yn dysgu a sut i fyfyrio ar eu gwaith a gwneud cynnydd?
- Ddiogelwch wrth wybod bod yr ysgol yn eu hadnabod yn dda fel unigolion, yn darparu cyfleoedd iddynt gydweithio ag eraill, yn eu hannog i flaenoriaethu eu lles eu hunain ac yn eu grymuso i fod yn uchelgeisiol ac i fod â disgwyliadau uchel?
- Amgylchedd diogel ar gyfer cymryd risgiau pwyllog ac i wybod ble a sut i gael cymorth pe bai angen?

<u>Rhieni/Gofalwyr</u>
- *Beth yw eich man cychwyn cyfredol?*
- *Sut allwch chi gefnogi eich hun a'ch plentyn/plant i allu llwyddo yn y byd maen nhw'n byw ynddo?*

A yw'r pedwar diben ar gyfer rhieni a gofalwyr yn golygu eu bod nhw:
- Yn bartner gweithredol a gwerthfawr wrth gyfrannu i'r weledigaeth?
- Yn gallu cymryd rhan mewn cyfathrebu dwyffordd, ystyrlon, gyda'r ysgol?
- Yn gallu sefydlu perthynas sy'n canolbwyntio ar ddysgu ac sy'n ymgorffori cyd-ymddiriedaeth a pharch?
- Yn cael cyfleoedd i gyfrannu at ddysgu eu plentyn/plant?
- Yn cael eu hannog i deimlo'n falch o'u plant ac i fod yn rhan weithredol o'r hyn y mae eu plant wedi ei gyflawni?

Athrawon

- *Beth yw eich man cychwyn cyfredol?*
- *Beth sydd ei angen arnoch er mwyn bod yr athro gorau y gallwch fod?*
- *Beth mae'n ei olygu i alluogi'ch dysgwyr i lwyddo yn y byd maen nhw'n byw ynddo?*

A yw'r pedwar diben ar gyfer athrawon yn golygu fod ganddynt:

- Gyd-ddealltwriaeth o lwyddiant?
- Hyder i ddatblygu creadigrwydd ac arloesedd, y grymusiad i gyfrannu i'r weledigaeth a dod â hi'n fyw a'r cyfle i gymryd cyfrifoldeb?
- Ymdeimlad cryf o les unigol a chyfunol sy'n eu caniatáu i deimlo'u bod yn cael eu gwerthfawrogi o fewn eu proffesiwn, i wybod y caiff eu llais ei glywed, i fod â disgwyliadau uchel ac i fod yn falch o addysgu yng Nghymru?
- Gyfleoedd i ddatblygu set eang o sgiliau, i gael dealltwriaeth ddofn o addysgu effeithiol ac i gymryd rhan mewn datblygiad proffesiynol parhaus?
- Amser digonol i feddwl ar y cyd, i gynnal perthnasoedd cadarnhaol, ymddiriedus ac i gydweithio gydag eraill yn eu hysgolion eu hunain a chydag ysgolion eraill?
- Y sgiliau i ddatblygu fel arweinwyr ac i sefydlu partneriaethau cartref-ysgol cryf?
- Ofod diogel a'r rhyddid i gymryd risgiau pwyllog, i ddod yn wneuthurwyr cwricwlwm gweithredol sy'n hwyluso dysgu ac i ddarparu ystafelloedd dosbarth cynhwysol sy'n cefnogi cynnydd pob dysgwr?

Arweinwyr Ysgolion

- *Beth yw eich man cychwyn cyfredol?*
- *Beth sydd ei angen arnoch er mwyn bod yr arweinydd gorau y gallwch fod?*
- *Beth mae'n ei olygu i greu hinsawdd dysgu ffyniannus i bawb?*

A yw'r pedwar diben ar gyfer athrawon yn golygu fod ganddynt:

- Gyd-ddealltwriaeth o sut beth yw llwyddiant ar draws y pedwar diben?
- Ffocws ar ddysgu gwell a deilliannau uwch?
- Ffocws priodol ar gydnabod a datblygu ethos ysgol gyfan sy'n hyrwyddo'r ysgol fel sefydliad sy'n dysgu ac sy'n hyrwyddo dysgu parhaus ar bob lefel?
- Ymdeimlad cadarn o'u lles eu hunain a lles eraill, ymagwedd wylaidd, y gallu i wrando, ac awydd i ddeall ac i ymgysylltu â chymunedau lleol?
- Parodrwydd i wneud cyfraniad ystyrlon i ddatblygu dysgu?
- Ffocws ar greu amser ar gyfer meddwl gyda'n gilydd fel ysgol a chymuned sy'n dysgu, ac i hyrwyddo grymuso staff?
- Y sgiliau i ddatblygu partneriaethau ymddiriedus gyda rhwydwaith o ysgolion, i sefydlu cyfathrebu dwyffordd eglur o fewn eu hysgolion eu hunain ac i ymgysylltu'n gadarnhaol â'r holl randdeiliaid?
- Ethos o arweinyddiaeth trwy syniadau yn hytrach nag arweinyddiaeth trwy reolaeth?

Llywodraethwyr

- *Beth yw eich man cychwyn cyfredol?*
- *Sut all y corff llywodraethu gefnogi'r ysgol wrth ddod â'r weledigaeth yn fyw?*

A yw'r pedwar diben ar gyfer llywodraethwyr yn golygu fod ganddynt:

- Gyd-ddealltwriaeth o sut beth yw llwyddiant ar draws y pedwar diben?
- Y parodrwydd i wneud cyfraniad gweithredol i fywyd ysgol a balchder wrth wneud gwahaniaeth?
- Ffocws eglur ar gynrychioli'r ysgol o fewn y gymuned ehangach?
- Y sgiliau ar gyfer gwrando, cefnogi, herio a chraffu ar waith yr ysgol er mwyn cyflawni safonau uwch i bawb?

Y gymuned ehangach

- *Beth yw'r man cychwyn cyfredol?*
- *Sut all y gymuned ehangach chwarae rôl weithredol wrth gyfrannu at y cwricwlwm?*

A yw'r pedwar diben ar gyfer y gymuned ehangach yn golygu bod:

- Busnesau lleol yn cael cyfleoedd i gyfrannu at brofiadau dysgwyr?
- Cydgyfrifoldeb a pharodrwydd i ymrwymo ar draws y gymuned ehangach?
- Y gymuned ehangach yn gallu cyfrannu i ddysgu trwy well cyfleoedd o fewn diwydiant, trwy dechnoleg well, a thrwy gynghori ar y sgiliau y bydd eu hangen ar ddysgwyr er mwyn diwallu anghenion gweithlu'r dyfodol?
- Y gymuned ehangach yn gallu cyfrannu i weledigaeth yr ysgol trwy ddarparu ymwybyddiaeth o gyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol gan gynnwys ymwybyddiaeth o gynaliadwyedd a sut i leihau anghydraddoldebau ar draws ein cymdeithas.

Pam mae angen i ni newid?

- Mae'r Cwricwlwm i Gymru yn rhoi pedwar diben eglur i ni ar gyfer addysg. Felly, mae gennym yn awr y cyfle i ofyn pam? Beth yw anghenion pob dysgwr ar gyfer ffynnu a chyfrannu at 21ain Ganrif sy'n newid yn gyson a datblygu'n dechnolegol?
- Ni fydd y weledigaeth bresennol o angenrheidrwydd yn cefnogi'r cwricwlwm newydd. Felly, pa wybodaeth, sgiliau a phrofiadau all ysgolion eu cynnig i ganiatáu dysgwyr ddatblygu'r pedwar diben?
- Mae cyfnod Covid wedi dod â heriau sydd wedi newid y ffordd mae ysgolion yn gweithio a gweithredu. Beth all ysgolion ddysgu o'r profiad hwn a pha gyfleoedd allwn ni eu datblygu ac adeiladu arnynt er mwyn creu gwytnwch newydd, mwy o annibyniaeth disgyblion, gwell creadigrwydd a dysgu digidol gwell?

Beth sydd angen i ni ei newid?

- Bydd y newidiadau sydd eu hangen ar lefel ysgol yn benodol i ysgolion unigol a bydd angen iddynt grisialu gweledigaeth y pedwar diben ar lefel leol.
- Bydd cyfle i ystyried gweledigaeth ehangach Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015)
- Ar lefel weithredol, mae gofyn am newid diwylliannol trwy lunio ailddiffiniad cyffredin o lwyddiant. Dylai hyn gynnwys casgliad o ddangosyddion sy'n fwy eang a mwy ansoddol, wedi eu perchnogi gan bawb yn cynnwys y gymuned ehangach. Dros amser, bydd y dangosyddion hyn yn newid a datblygu wrth i ysgolion ennill gwell dealltwriaeth.
- Mae angen i'r gwaith o ddylunio gweledigaeth newydd, sy'n cynnwys cwricwlwm lleol o fframwaith cenedlaethol, ganiatáu ac ymgorffori penderfyniadau cydweithredol lleol.
- Mae angen i'r weledigaeth newydd adlewyrchu cwricwlwm fel proses sy'n brofiad ac a fydd yn esblygu yn hytrach na fel cynnyrch terfynol.

Sut ydym yn mynd ati i wneud y newidiadau hynny?

Mae'n rhaid i ni:

- Sicrhau fod yr holl randdeiliaid yn rhan o'r sgwrs ynghylch pam mae'r newidiadau hyn yn digwydd ac wrth ail osod y weledigaeth. Bydd hyn yn sicrhau fod pawb yn teimlo perchnogaeth, yn gallu gweld eu rolau eu hunain ac fe fydd yn cyflawni dealltwriaeth gyffredin o lwyddiant.
- Gwneud y defnydd gorau o Ddysgu Proffesiynol GwE ar gyfer uwch arweinwyr. Bydd hyn yn annog myfyrio a thrafodaeth ar y broses o ddatblygu gweledigaeth ar y cyd trwy ymgysylltu â'r holl randdeiliaid.
- Sicrhau fod ymddygiadau dymunol yn cael eu modelu gan bawb trwy ddiwylliant o ymddiriedaeth a chyfathrebu eglur a chynhwysol.
- Cynnal llif eglur o gyfathrebu a chydweithio trwy berthnasoedd agored a chadarnhaol. Adeiladu hyder trwy gadw popeth yn syml a sicrhau bod y prif ffocws ar y dysgwyr bob amser.

ADDYSGEG

PAPUR PROCIO: ADDYSGEG

Mae **addysgeg** yn cwmpasu mwy na’r ‘addysgu’ sy’n digwydd drwy ddulliau yn yr ystafell ddosbarth yn unig. Mae’n ymwneud â dethol y dulliau hynny’n ystyriol yng nghyd-destun dibenion y cwricwlwm ac anghenion a chyfnod datblygiadol y plant a phobl ifanc ar draws y continwwm 3-16. Mae’n galw am gyfuno gwybodaeth a sgiliau damcaniaethol ac ymarferol â barn fanwl ynghylch yr hyn sydd ei angen i hybu dysgu effeithiol mewn cyd-destunau penodol. Mae wrth wraidd yr hyn sy’n gwneud athro neu athrawes ragorol.

(‘Dyfodol Llwyddiannus’ t.63)

Bydd addysgeg gadarn yn hanfodol i weithrediad llwyddiannus y cwricwlwm. Mae hyn yn golygu llawer mwy na gweithredu repertoire o ddulliau sydd wedi’i bennu ymlaen llaw ac yn galw am athrawon o ansawdd uchel sydd â dealltwriaeth drylwyr o ddulliau addysgu a’r rhesymau drostynt yn ogystal â chynnwys yr addysgu. Mae’r goblygiadau o ran creu athrawon sy’n ymarferwyr myfyriol ac o ran datblygu ysgolion fel sefydliadau sy’n dysgu yn sylweddol.

Cwestiynau allweddol i’w hystyried (p.52 ‘Canllawiau Cwricwlwm i Gymru’)

1. Sut y byddwn yn creu diwylliant sy’n annog ymarferwyr i feithrin dealltwriaeth ddofn o addysgeg a’r sgil i ddewis y dull gweithredu addysgegol mwyaf priodol?
2. Sut y byddwn yn sicrhau bod addysgeg y Cyfnod Sylfaen yn cael ei datblygu a’i hymestyn?
3. Sut y bydd ein gweledigaeth ar gyfer dysgu yn adlewyrchu’r deuddeg egwyddor addysgeg?
4. Pa amgylchedd dysgu y mae angen i ni ei greu i gefnogi ein gweledigaeth ddysgu’n llawn?

Addysgeg

Gwneud synnwyr o’r rhyngweithio a’r perthnasau sy’n arwain at ddysgu

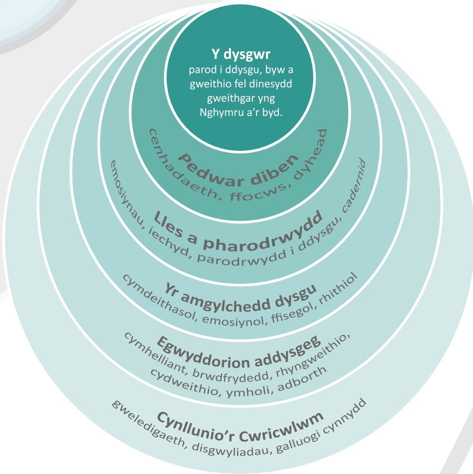

<u>Pam mae angen i ni newid?</u>

- Mae’r angen am newid yn eglur iawn os ydym am ddatblygu cwricwlwm sy’n cefnogi ac yn galluogi addysgu a dysgu o’r radd flaenaf yn yr unfed ganrif ar hugain. Os yw Cwricwlwm i Gymru am gael yr effaith gadarnhaol a fwriadwyd ar ddysgu a chyflawniad plant a phobl ifanc, mae’n hanfodol ein bod yn ystyried yn llawn y goblygiadau ar gyfer addysgeg. Mae cyd-ddibyniaeth sylfaenol rhwng 4 diben y cwricwlwm, addysgeg ac asesu.
- Mae plant a phobl ifanc am i wersi fod yn fwy perthnasol a diddorol, gyda mwy o wersi ymarferol, mwy o hwyl, mwy o ryngweithio, a mwy o weithgareddau y tu allan i’r ystafell ddosbarth. Mae teimlad bod y brwdfrydedd mwy cyffredinol dros ddysgu wedi cael ei aberthu yn yr ymgiprys am gymwysterau.
- Mae angen sylweddol i symud oddi wrth ‘ddysgu am bethau’ at ‘ddysgu i wneud pethau’, gyda mwy o sylw i sgiliau a phwyslais ar gymhwyso a meithrin uwch sgiliau, yn enwedig creadigrwydd, entrepreneuriaeth a llythrennedd digidol.
- Rhoddir sylw cynyddol i ddibenion asesu a’r defnydd ohono, yn enwedig ei gyfraniad hanfodol at addysgu a dysgu.
- Yn yr un modd, roedd cynrychiolwyr busnes yn bryderus iawn bod ysgolion wedi colli cysylltiad â datblygiadau mewn gweithleoedd digidol. Credent fod y gallu i ddefnyddio technoleg yn greadigol i ymchwilio a datrys problemau’n gymwyseddau allweddol ac roeddent am weld y cymwyseddau hyn mewn darpar weithwyr. (‘Dyfodol Llwyddiannus’ Pennod 2)

Beth sydd angen i ni ei newid?

Mae angen i ni wneud y canlynol:

- Ymdrechu dros barhad a dilyniant dulliau addysgeg ar draws y continwwm 3-16, sy'n gosod y pedwar diben wrth graidd addysgu a dysgu gyda llesiant yn y canol.
- Dyfnhau dealltwriaeth athrawon o'r dulliau addysgeg priodol ar gyfer diwallu anghenion unigol plant a phobl ifanc yn hytrach na'r dulliau a ffefrir gan athrawon.
- Creu profiadau dysgu ystyrlon sy'n herio ac yn ysgogi anghenion a chyd-destunau unigol holl blant a phobl ifanc Cymru. Sut ydyn ni'n cynllunio profiadau dysgu perthnasol ac atyniadol er mwyn sicrhau eu bod nhw'n gwneud cynnydd cyson a dyfnach sy'n briodol i'w camau datblygu?
- Cynllunio profiadau dysgu sy'n datblygu ac integreiddio'r uwch sgiliau trawsgwricwlaidd lefel uwch a'r sgiliau cyfannol yn llawn.
  Datblygu cymwyseddau digidol ymhellach i ganolbwyntio ar addysgeg, datblygu sgiliau dyfnach, trosglwyddadwyedd a dealltwriaeth, yn ogystal â chymhwysiad posibl y cymwyseddau hyn. Adeiladu ar y profiadau a'r cynnydd a gafwyd trwy'r dulliau dysgu cyfunol o addysgu ar-lein ac wyneb yn wyneb yn ystod pandemig Covid-19.

Sut mae mynd ati i wneud y newidiadau hynny?
Beth mae hyn yn ei olygu i bob arweinydd ac ymarferydd addysgeg?

Pa mor dda ydyn ni'n:

- Creu, datblygu a gweithredu gweledigaeth ar y cyd ar gyfer addysgeg gyda'r holl randdeiliaid er mwyn gwireddu'r pedwar diben?
- Gwerthuso ein harfer cyfredol? Sut ydyn ni'n gwybod 'beth yw' a 'ble mae' ein cryfderau mewn arferion addysgeg a beth sydd angen ei ddatblygu ymhellach?
- Darparu cyfleoedd Dysgu Proffesiynol (DP) i'r holl staff addysgu drafod a rhannu arfer da? I fyfyrio ar ymchwil addysgol gyfoes a chaniatáu datblygiad proffesiynol parhaus a all wella gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau addysgeg pob ymarferydd yn ogystal ag ansawdd y ddarpariaeth mewn ysgol a chlwstwr. Sut mae'n cefnogi eu gwaith mewn perthynas â'r safonau proffesiynol?
- Modelu addysgeg effeithiol ar draws y continwwm? Sut mae dilyniant a chyflymder y 12 egwyddor addysgegol yn edrych yn ymarferol o safbwynt addysgu a dysgu ar gyfer pob cam a phob angen?
- Sicrhau cyfleoedd i arbrofi gyda dulliau newydd ac i ganiatáu amser i rannu, myfyrio a mireinio?
- Sicrhau bod gennym ddisgwyliadau uchel ar gyfer pob dysgwr? A yw ymarfer dosbarth ac ar-lein yn llwyddiannus wrth ymglymu'r holl ddysgwyr i ddatblygu eu sgiliau, eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth i lefel sy'n briodol uchel wrth iddynt symud drwy'r ysgol a'r continwwm?
- Archwilio a gwireddu potensial yr amgylchedd dysgu y tu mewn a'r tu allan? Ar ben hynny, sut y gall trefniadaeth, arferion a pherthnasoedd ystafell ddosbarth hwyluso gwahanol ddulliau a phrofiadau dysgu yn ogystal â datblygu lles cymdeithasol, emosiynol a chorfforol plant a phobl ifanc.
- Archwilio ***Addysgeg Neilltuol*** sy'n gyffredin i ddisgyblaethau penodol a Meysydd Dysgu a Phrofiad (MDaPh) sy'n diwallu anghenion dysgwyr unigol a'r amcanion dysgu?
- Gwreiddio asesu ar gyfer dysgu fel egwyddor addysgeg yn gyson mewn ymarfer ystafell ddosbarth? Sut mae'n rhoi mewnwelediad i ymarferwyr o effeithiolrwydd addysgu a dysgu ac yn ystyried atebolrwydd a disgwyliadau allanol?
- • Ystyried addysgeg wrth ddylunio asesiadau? Ydyn ni'n darparu cyfleoedd i ddysgwyr gymhwyso sgiliau a gwybodaeth mewn gwahanol ffyrdd i gydweddu â'u hoff arddulliau dysgu a chymhwyso?
- • Sicrhau bod dulliau addysgeg yn cynnig profiadau eang tra'u bod hefyd yn caniatáu cyfleoedd i weithio gydag arholiadau a chanlyniadau? Ni allwn ddiystyru arwyddocâd cymwysterau wrth lunio bywydau pobl ifanc.

Darllen ac ymchwil pellach

- Dyfodol llwyddiannus ar [llyw.cymru]
- Canllawiau Cwricwlwm i Gymru ar [Hwb]
- Offeryn 12 Egwyddor Addysgegol GwE (sy'n crisialu'r ymchwil, y llenyddiaeth a'r ymarfer mewn ysgolion)
- Rhwydwaith cenedlaethol 'Trafod Addysgeg' ar [Hwb] a [Microsoft Teams]

Offeryn Addysgeg GwE Pedagogy Tool

Geirfa

Addysgeg Neilltuol *(Signature Pedagogies)* - dealltwriaeth o brofiadau sy'n caniatáu i ddysgwyr feddwl a gweithredu yn yr un modd ag arbenigwyr mewn maes arbennig.

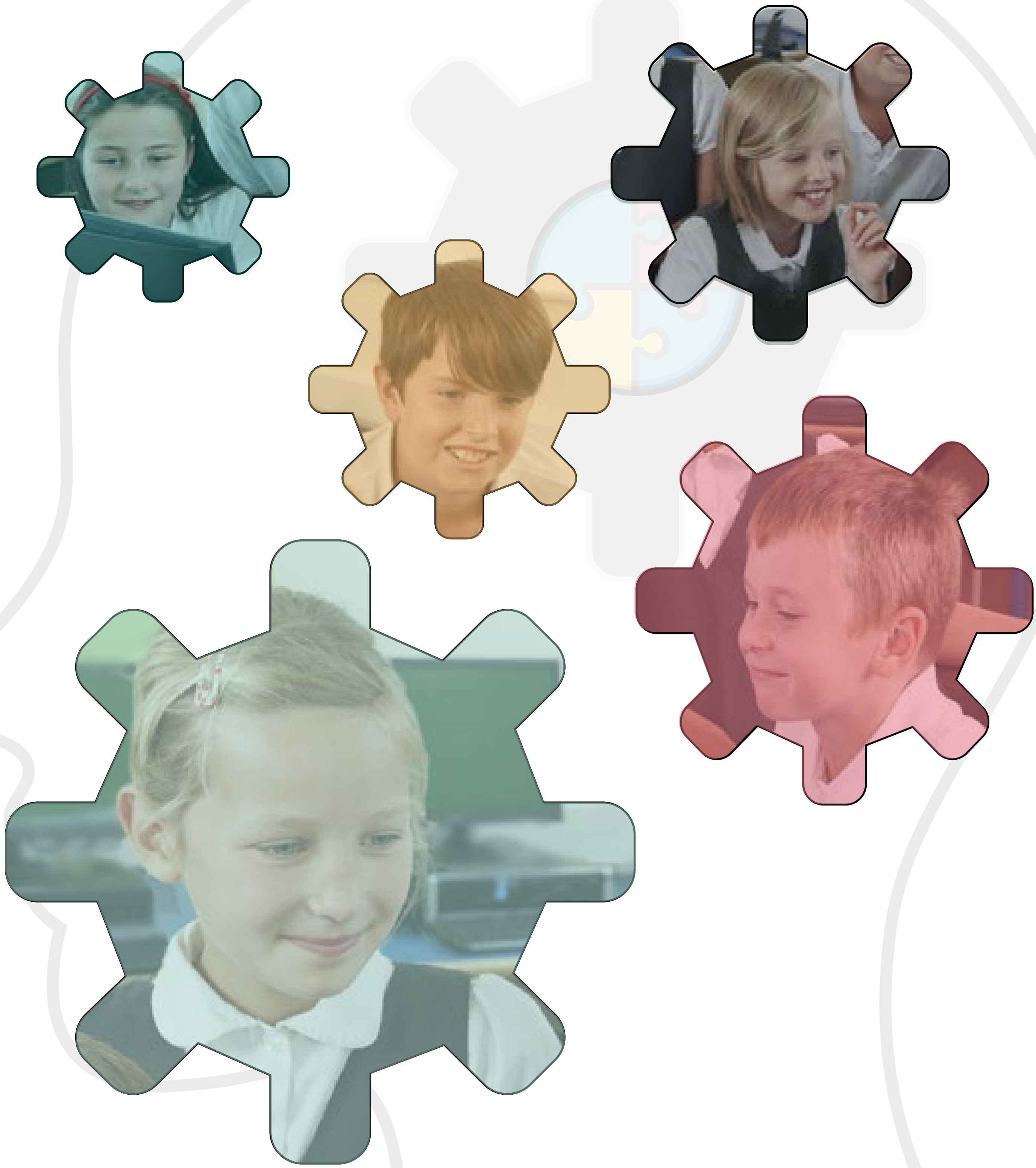

ASESU

PAPUR PROCIO: ASESU

Y dysgwyr yw prif berchnogion gwybodaeth asesu a dylent chwarae rhan allweddol yn eu proses o ddysgu. Mae asesu, cynllunio cwricwlwm ac addysgeg yn gyd-ddibynnol ac mae angen eu cynllunio ochr yn ochr â'i gilydd.

Yn ôl 'Cefnogi cynnydd dysgwyr: canllawiau Asesu' Cwricwlwm i Gymru, prif ddibenion asesu yw:

- **Cefnogi dysgwyr unigol yn barhaus o ddydd i ddydd**
- Nodi, crisialu a myfyrio ar gynnydd dysgwyr unigol dros amser
- **Deall cynnydd grwpiau er mwyn myfyrio ar arferion**

Mae hefyd yn nodi :
"Mae asesu yn chwarae rhan sylfaenol o ran sicrhau bod pob dysgwr unigol yn cael ei gefnogi a'i herio'n briodol. Dylai gyfrannu at ddatblygu darlun holistaidd o'r dysgu - ei gryfderau, y ffyrdd y mae'n dysgu, a'i feysydd i'w datblygu - er mwyn llywio'r camau nesaf yn y dysgu a'r addysgu."

Egwyddorion Allweddol Asesu

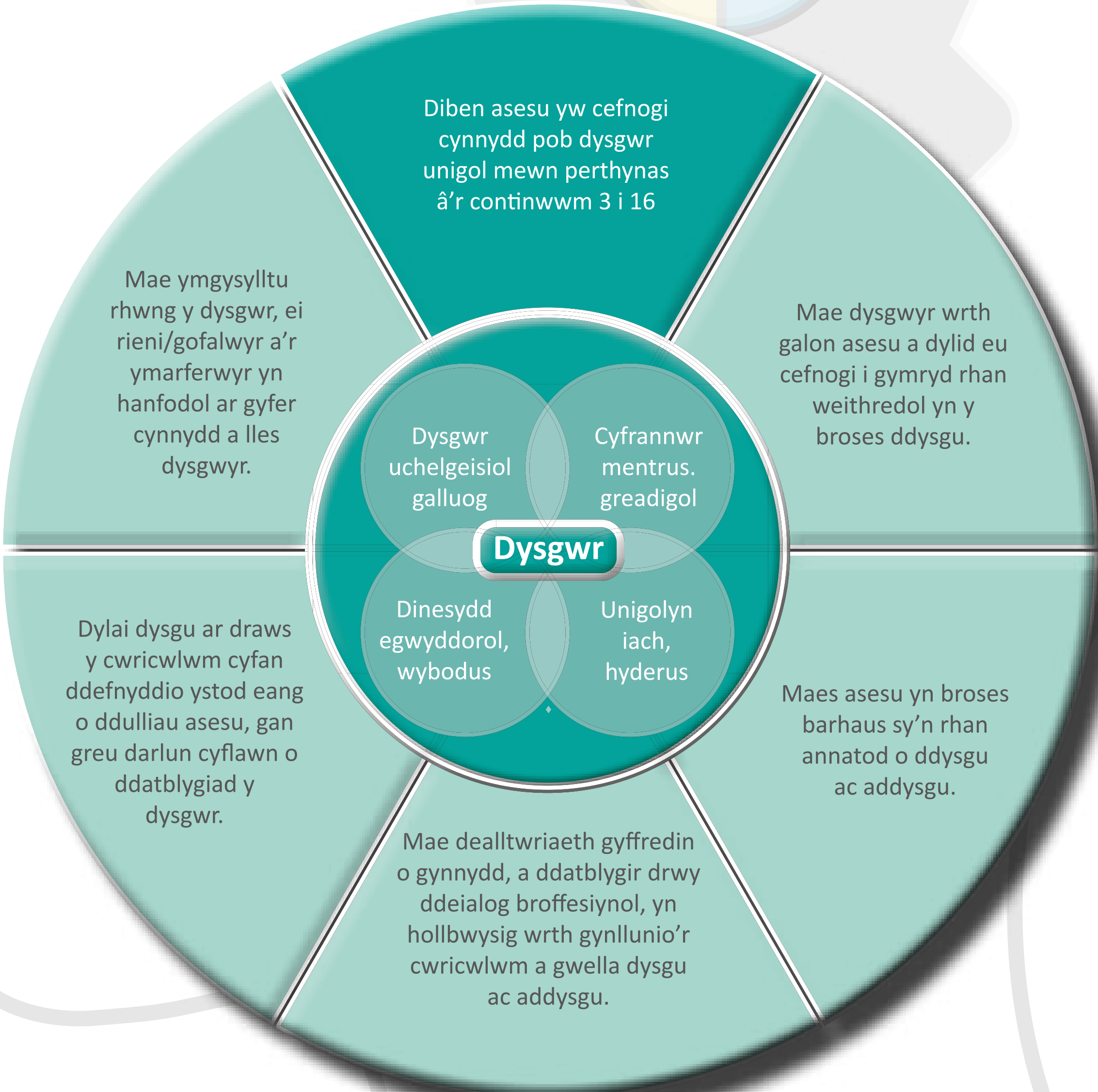

Cefnogi Cynnydd Dysgwyr: Canllawiau Asesu Cwricwlwm i Gymru

Pam mae angen i ni newid?

- Mae rhai prosesau asesu yn ddiangen ac nid ydynt yn cyd-fynd gydag egwyddorion Cwricwlwm i Gymru
- Mae angen i asesu adlewyrchu'r newidiadau i'r weledigaeth, y cwricwlwm a'r addysgeg yn effeithiol.

Beth sydd angen i ni ei newid?

Mae angen i ni:

- Gynyddu'r pwyslais ar asesu ffurfiannol effeithiol ac ar drafod ac asesu'r dysgu gyda dysgwyr.
- Annog mwy o ddeialog broffesiynol rhwng yr holl staff o fewn ysgolion a rhwng ysgolion gyda ffocws ar: asesu er mwyn galluogi cynnydd disgyblion, sut i gynnal trafodaeth effeithiol am eu dysgu gyda dysgwyr a dulliau o gynllunio ac adolygu camau nesaf dysgwyr, a thrwy hynny ddyfnhau'r dysgu.

Sut ydym yn mynd ati i wneud y newidiadau hynny?

Mae angen i ni:

- Gynnwys yr holl randdeiliaid wrth ddatblygu'r weledigaeth ar gyfer asesu a phwrpas y prosesau.
- Gymryd amser i fyfyrio a chynllunio. Er enghraifft, y ffordd orau o ddefnyddio'r Datganiadau o'r hyn sy'n Bwysig, egwyddorion cynnydd a disgrifiadau dysgu i gynllunio prosesau asesu.
- Ystyried yn ofalus y pwrpas/rheswm dros unrhyw asesu. Er enghraifft, a yw'n berthnasol? Pa ddefnydd a wneir o wybodaeth asesu?

PWY SYDD ANGEN BETH O ASESU?

Beth sydd ei angen ar ddysgwyr?
Mae dysgwyr angen:

- Adborth amserol am eu cynnydd presennol a chyfeiriad ar gyfer eu camau dysgu nesaf. Er enghraifft, ar ffurf adborth dyddiol gan oedolion, cyfoedion, hunan asesu yn y dosbarth a hefyd o asesiadau cyfnodol.
- Dathlu ac atgyfnerthu llwyddiannau a chymhelliant ar gyfer dysgu pellach.
- Perchnogaeth ar wybodaeth asesu a chwarae rhan ganolog mewn cynllunio ar gyfer cynnydd pellach:
  - cynyddu ehangder a dyfnder gwybodaeth;
  - dyfnhau'r ddealltwriaeth o'r syniadau a'r disgyblaethau o fewn meysydd;
  - coethni a soffistigeiddrwydd cynyddol wrth ddefnyddio a chymhwyso sgiliau;
  - creu cysylltiadau a throsglwyddo dysgu i gyd-destunau newydd;
  - cynyddu effeithiolrwydd fel dysgwr.
- Dealltwriaeth dda o sut maen nhw'n dysgu ac yn datblygu fel dysgwyr hyderus, annibynnol.
- Amgylchedd dysgu sy'n eu galluogi i asesu eu dysgu yn effeithiol, i drafod camgymeriadau neu gamdybiaethau yn hyderus ac i roi a derbyn adborth yn barchus.

Beth sydd ei angen ar ymarferwyr?
Maen nhw angen:

- Gwybodaeth berthnasol, ymarferol, hygyrch y gellir ei defnyddio'n hyblyg i gynllunio ar gyfer dilyniant dysgwyr, yn ddyddiol yn y dosbarth ac o asesiadau cyfnodol.
- Gwneud defnydd da o asesu ffurfiannol a sicrhau ymateb effeithiol i adborth
- Gallu rhoi eu hamser a'u hegni i addysgu, a chydnabod bod cymryd amser i siarad â dysgwyr a gwrando arnynt, yn asesu gwerthfawr.
- Gallu asesu'r dysgwr trwy ddefnyddio data mwy ansoddol, gan ddefnyddio dull mwy cyfannol o adolygu cynnydd a nodi camau nesaf. Dylid canolbwyntio ar les a metawybyddiaeth yn ogystal â chynnydd academaidd.
  Er enghraifft, ystyried gwaith dysgwyr, eu datblygiad fel dysgwyr a derbyn mewnbwn gan rieni / staff cymorth / asiantaethau allanol.

- Yr amser i gymryd rhan mewn deialog broffesiynol effeithiol a rheolaidd ar gynnydd dysgwyr gyda chydweithwyr eraill ac arweinwyr yr ysgol a, phan fo'n berthnasol, rhwng ysgolion. Er enghraifft, ymgysylltu â chymheiriaid, deialog broffesiynol, cyfarfodydd trosglwyddo.

Beth sydd ei angen ar arweinwyr ysgolion?
Maen nhw angen:

- Prosesau syml, effeithiol ar gyfer nodi cynnydd dysgwyr a chael darlun clir o addysgu a dysgu. Dylent wedyn ddefnyddio'r wybodaeth hon i gynllunio cyfeiriad strategol effeithiol ar gyfer yr ysgol a rhannu'r wybodaeth yn briodol â gwahanol randdeiliaid a chynulleidfaoedd.
- Meithrin amgylchedd sy'n seiliedig ar gyd-ymddiriedaeth a pharch, yn hytrach nag ar gydymffurfio ac adrodd.
- Sicrhau dysgu proffesiynol effeithiol i'r holl staff er mwyn iddynt ddatblygu arferion asesu ffurfiannol cryf.
- Trafodaethau rheolaidd a gwybodus ar asesu rhwng arweinwyr canol, uwch arweinwyr a llywodraethwyr, er mwyn cefnogi cynllunio strategol ar gyfer datblygu'r ysgol.

Beth sydd ei angen ar rieni/gofalwyr?
Mae angen iddyn nhw:

- Dderbyn gwybodaeth a sicrwydd am gynnydd eu plentyn/plant a dathlu ei lwyddiannau academaidd a'i lwyddiannau fel person ifanc.
- Fod yn rhan o gyfathrebu amrywiol a rheolaidd gyda'r ysgol i rannu gwybodaeth am gynnydd eu plentyn/plant a gwybod sut orau i gefnogi dysgu pellach a chynnydd.

CWESTIYNAU I'W HYSTYRIED

- Pa arferion asesu cyfredol sydd angen i chi eu cadw/ ailfeddwl/ newid/dileu?
- Pa effaith fydd adborth yn ei gael ar gynnydd dysgwyr ac addysgu? E.e. *Sut fydd dysgwyr yn gwella eu gwaith yn seiliedig ar adborth llafar yn y foment ac ar adborth ysgrifenedig?*
  Sut fydd athrawon yn addasu eu haddysgu mewn ymateb i adborth gan/i ddealltwriaeth dysgwyr?
- Sut fydd eich arferion asesu yn llywio addysgu a dysgu?
- Sut fyddwch yn sicrhau bod dysgwyr yn chwarae rhan lawn mewn asesu a chynllunio eu cynnydd?
- Sut fydd eich dulliau asesu yn cefnogi'r pedwar diben?
- Sut fyddwch yn sicrhau cyd-ddealltwriaeth o ddilyniant - yn eich ysgol a rhwng clwstwr o ysgolion?
- Sut fyddwch yn sicrhau mai prif bwrpas asesu yw darparu gwybodaeth am gynnydd dysgwyr yn hytrach nag atebolrwydd?
- Pa wybodaeth fydd ei hangen arnoch a phryd? Pa ddefnydd fyddwch chi'n ei wneud o'r wybodaeth?
- Sut fydd yr wybodaeth yn ddefnyddiol i ddysgwyr/rhanddeiliaid?
- Sut fyddwch chi'n sicrhau bod rhieni'n rhan o bartneriaeth ddysgu effeithiol?
- Sut ydych chi'n bwriadu symud ar hyd y continwwm o asesu meintiol i asesu ansoddol?
- Sut allech chi greu'r gofod a'r gallu i ddatblygu a defnyddio asesu yn effeithiol?

Darllen pellach:

- Canllaw Cwricwlwm i Gymru
  https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru/
- Cwricwlwm i Gymru – Cefnogi Cynnydd Dysgwyr: Canllaw Asesu
  https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru/cefnogi-cynnydd-dysgwyr-canllawiau-asesu/
- *Assessment for Learning: Using the right tools and resources to notice and respond to progress across the curriculum* (Cwricwlwm Seland Newydd)
  https://nzcurriculum.tki.org.nz/Strengthening-local-curriculum/Leading-local-curriculum-guide-series/Assessment-for-learning
- *Assessing and monitoring Pupil Progress EEF*
  https://educationendowmentfoundation.org.uk/tools/assessing-and-monitoring-pupil-progress/
- *Rethinking Assessment (bigeducation.org)*
  https://bigeducation.org/blogs-ra/

CYNLLUNIO'R CWRICWLWM

PAPUR PROCIO: CYNLLUNIO'R CWRICWLWM

Beth yw Cynllunio'r Cwricwlwm?

Proses yw cynllunio'r cwricwlwm. Mae'r egwyddorion a'r ystyriaethau pwysig a ddylai lywio'r broses honno yn cynnwys datblygu:

- gweledigaeth ar gyfer y cwricwlwm mewn ysgol
- strwythur cwricwlwm i wneud y weledigaeth honno'n realiti

Pam mae angen i ni newid ein cynllunio cwricwlwm presennol?

Mae'r dystiolaeth o arolygon y Rhaglen Ryngwladol Asesu Myfyrwyr (PISA), perfformiad cymharol plant a phobl ifanc yng Nghymru mewn cymwysterau cenedlaethol, a gwerthusiadau yn adroddiadau Estyn i gyd yn dangos nad yw'r lefelau cyrhaeddiad mor uchel ag y gallent ac y dylent fod. – *Dyfodol Llwyddiannus*.

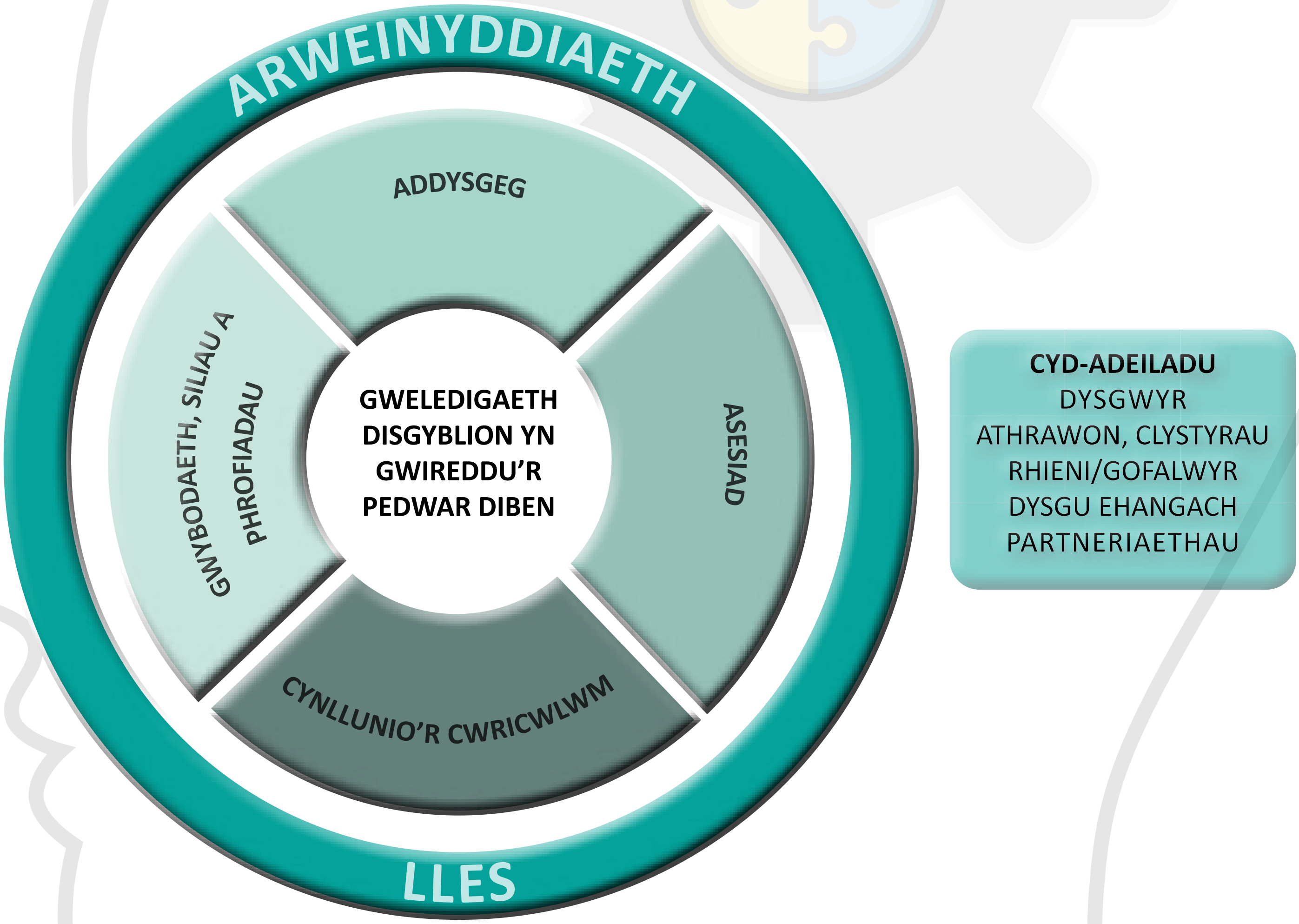

Pam Cynllunio'r Cwricwlwm?

Mae'n hanfodol y dylai holl blant a phobl ifanc Cymru allu elwa o'r trefniadau cwricwlwm ac asesu a fydd yn diwallu eu hanghenion orau a'u paratoi ar gyfer eu bywydau yn y dyfodol. Dim ond amser cymharol fyr sydd gan ein plant a'n pobl ifanc yn yr ysgol felly mae'n rhaid i ni ddefnyddio'r amser hwnnw'n ddoeth ac yn

gynhyrchiol er mwyn helpu pob un i dyfu'n unigolyn galluog, iach a chyflawn a all ffynnu yn wyneb heriau anhysbys yn y dyfodol.

Ar hyn o bryd, mae cynllun y cwricwlwm yn aml ar ffurf fframwaith o bynciau i'w haddysgu dros gyfnod penodol megis cyfnodau allweddol. Mae'r dull hwn o ymdrin â'r cwricwlwm yn cynnwys diffinio'r hyn y dylai pob plentyn (neu grwpiau o blant) ei brofi. Mae dull amgen yn canolbwyntio'n fwy uniongyrchol ar ganlyniadau disgwyliedig dysgu. Yn y dull hwn mae'r cwricwlwm yn aml yn cael ei fframio o ran y sgiliau, y galluoedd neu'r cymwyseddau allweddol a fydd yn cael eu datblygu mewn plant a phobl ifanc.

Mae'r ddadl 'pwnc yn erbyn sgiliau' yn y ddau ddyluniad cwricwlwm hyn yn creu cymariaethau di-fudd. Mae angen i gwricwlwm effeithiol ennyn brwdfrydedd plant a phobl ifanc tuag at ddysgu mewn ffyrdd sy'n cynnwys cyfraniad hanfodol dysgu ar sail disgyblaeth a'r wybodaeth, y sgiliau a'r anian a fydd yn eu helpu i ddiwallu anghenion heddiw a heriau yfory.

Dylid diffinio'r cwricwlwm ysgol yng Nghymru fel un sy'n cynnwys yr holl brofiadau dysgu a gweithgareddau asesu a gynlluniwyd wrth geisio dibenion cytunedig addysg. Dylai'r dibenion hyn ddylanwadu'n uniongyrchol ar benderfyniadau ynghylch cwricwlwm, addysgeg ac asesu.

T. 14 Dyfodol Llwyddiannus – Egwyddorion cynllunio'r cwricwlwm – dyllai'r cwricwlwm fod: yn ddilys, wedi'i seilio ar dystiolaeth, yn ymatebol, yn gynhwysol, yn uchelgeisiol, yn rymusol, yn unedig, yn ddiddorol, wedi'i seilio ar sybsidiaredd, yn hawdd ei drin.

Pwyntiau allweddol ar gyfer cynllunio cwricwlwm lleol

- Dylai cwricwlwm lleol fod yn unigryw ac yn ymatebol i flaenoriaethau, dewisiadau a materion dysgwyr, rhieni a chymuned yr ysgol.
- Dylai'r hyn sy'n gweithio'n dda, ac sy'n gwella dysgu i bawb, fod wrth wraidd cynllunio cwricwlwm lleol.
- Efallai na fyddwn yn darganfod yr hyn sy'n gweithio orau yn syth neu ar gyfer pob dysgwr. Mae deall mai taith yw hon yn golygu y gallwn barhau i herio a gwerthuso ein syniadau, ein systemau a'n prosesau wrth i ni ddysgu ar hyd y ffordd.

Beth sydd angen i ysgolion ei newid?

Dylai ysgolion wneud y canlynol:
- Adeiladu cwricwlwm sy'n caniatáu i ddysgwyr fynd ar ôl y pedwar diben.
- Cydweithio i sicrhau bod continwwm dysgu rhwng cyfnodau / sectorau.
- Adolygu strwythur, dosbarthiad a'r dyraniad amser ar gyfer disgyblaethau a staffio
- Gwerthuso a chwestiynu: pam ydyn ni'n gwneud hyn a sut mae'n datblygu'r dysgu?
- Ystyried rôl mesurau atebolrwydd a deilliannau perfformiad. Mae'n rhaid i ysgolion baratoi dysgwyr ar gyfer arholiadau a chymwysterau. **Ni ddylent gyfaddawdu'r cwricwlwm a phrofiadau dysgu ein dysgwyr.**
- Sicrhau mynediad cyfartal i'r cwricwlwm ar gyfer pob dysgwr

Gwneud y weledigaeth yn realiti

Er mwyn creu'r cwricwlwm o'r weledigaeth mae'n rhaid i ni ystyried y canlynol:
- **Beth ddylem ei addysgu a pham?**
- **Sut ddylem ei addysgu?**
- **Sut fydd hyn yn cefnogi ein dysgwyr i wireddu'r pedwar diben?**

Mae angen i ni ofyn i'n hunain:
- A ydym yn cynnwys yr holl randdeiliaid mewn sgwrs am y tri chwestiwn hyn?

- A yw gweledigaeth, gwerthoedd, ethos, lleoliad ac amgylchedd yr ysgol yn sail i'r cwricwlwm hwn?
- Sut y bydd asesu yn cefnogi'r cwricwlwm hwn yn ogystal â'r dysgu?

Dylai'r rhyddid dewis hwn gael ei danategu gan broses o gynllunio'r cwricwlwm sy'n seiliedig ar dystiolaeth, lle mai'r nod bob amser yw helpu dysgwyr i wireddu'r pedwar diben

- Sut ydym yn dewis cynnwys y cwricwlwm?
- Sut allwn ni gefnogi ein hathrawon wrth ddewis y profiadau, yr wybodaeth, y sgiliau a'r cyd-destun a fydd yn cefnogi'r dysgu orau?
- Sut mae'r dysgu wedi'i strwythuro orau?
- Pa ddysgu proffesiynol fydd ei angen ar ein hathrawon?
- Ar gyfer dysgwyr, sut mae'r cwricwlwm yn cyfrannu at wireddu'r pedwar diben a chaffael y sgiliau annatod sy'n sail iddynt?
- Sut mae'r cwricwlwm yn cefnogi'r datblygiad o ymdeimlad o hunaniaeth y dysgwyr yng Nghymru?
- A yw'r cwricwlwm yn eang a chytbwys?
- A yw'r cwricwlwm yn briodol ar gyfer y dysgwyr o ran oedran, gallu a dawn?
- Sut mae'r cwricwlwm yn galluogi dilyniant priodol ar hyd y continwwm dysgu?
- Sut mae'r cwricwlwm yn ymgorffori cyfleoedd ar gyfer cymhwyso sgiliau trawsgwricwlaidd?
- Sut mae'r cwricwlwm yn ymgorffori asesu ar gyfer dilyniant dysgwyr?
- Sut mae'r cwricwlwm yn tynnu ar lais y dysgwr ac yn ymateb i anghenion, profiadau a mewnbwn dysgwyr?

Pa strwythur ddylai danategu'r dysgu a darparu'r un disgwyliadau uchel ar gyfer pob dysgwr?

Mae angen i ni ofyn i'n hunain:
- Sut allwn ni ddefnyddio profiadau, arbenigedd, sgiliau ac angerdd ein hathrawon / tîm orau er mwyn darparu cwricwlwm cyfredol a pherthnasol?
- Sut fyddwn yn cefnogi dilyniant ar hyd y continwwm dysgu a sut ydyn ni'n cydweithredu i sicrhau trosglwyddo effeithiol ar draws yr ystod oedran 3 i 16?
- Ai'r Meysydd Dysgu a Phrofiad (MDaPh) yw'r strwythur cyflwyno mwyaf effeithiol ar gyfer cyflawni'r pedwar diben?
- Ai strwythur confensiynol cyfredol yr wythnos - 25 x gwers 1 awr neu 30 x 50 munud mewn ysgolion uwchradd - a'r dyraniad amser presennol i wahanol bynciau - yw'r cyfrwng mwyaf effeithiol er mwyn cyflawni'r hyn sy'n amlwg yn gwricwlwm gwahanol iawn? A oes angen ailedrych ar ddosbarthiad yr amser cyflwyno ochr yn ochr â'r sgyrsiau ynghylch dysgu?
- Sut ydyn ni'n sicrhau bod egwyddorion dilyniant yn gyrru'r broses gynllunio ac nid y thema'n unig o fewn y dull thematig (os yw ysgol yn penderfynu mai cwricwlwm thematig yw'r ffordd fwyaf priodol ymlaen)?
- Ai amseriadau a threfniadaeth carfannau ysgolion ar hyn o bryd sydd orau o ran diwallu anghenion y cwricwlwm newydd? A oes angen i ni edrych yn hyblyg ar amseriadau'r diwrnod a grwpiau?
- Beth yw'r ffordd orau i ni ddefnyddio amser digyswllt athrawon / staff cymorth i gefnogi datblygiad y cwricwlwm?

DYSGU O BROFIAD
- Gan fyfyrio ar yr hyn rydym wedi'i ddysgu yn ystod pandemig Covid-19 – beth allwn ni ei gymryd o'r profiad hwn wrth symud ymlaen?
- A ydym yn gweld diben addysg yn wahanol?

MODELAU CYNLLUNIO'R CWRICWLWM
A ydych chi wedi ystyried modelau gwahanol ar gyfer cynllunio'r cwricwlwm?

MODEL	DIFFINIAD
Disgyblaethol	Addysgu arbenigol o fewn disgyblaethau neu byncaiu
Amlddisgyblaethol	Mewn cwricwlwm amlddisgyblaethol caiff un pwnc ei astudio o safbwynt mwy nag un ddisgyblaeth.
Rhyngddisgyblaethol	Mae'n cyfuno sawl pwnc ysgol mewn un prosiect gweithredol neu mae wedi'i drefnu i dorri ar draws llinellau pwnc, gan dynnu amrywiol agweddau ar y cwricwlwm ynghyd i gysylltiad ystyrlon. Mae'n tynnu gwybodaeth a sgiliau o ddwy ddisgyblaeth neu fwy mewn ffordd fwy cysylltiedig Mae'n mynd i'r afael â phroblem gymhleth neu gwestiwn na ellir ei ddatrys trwy ddefnyddio un dull disgyblaethol e.e. *Pandemig Byd-eang*
Integreiddiedig	Dull rhyngddisgyblaethol, trefniadol yn bennaf, sy'n chwalu ffiniau pynciau traddodiadol - naill ai'n rhannol (e.e. pynciau hybrid) neu'n llawn (e.e. dull ysgol ganol yr UD)

Cwestiynau i'w hystyried

- Pa mor effeithiol fyddai'r model cwricwlwm a ddewiswyd wrth wneud cysylltiadau o fewn a rhwng gwybodaeth a sgiliau a MDaPh, ac ati?
- Pa mor dda y mae'r model yn datblygu'r sgiliau trawsgwricwlaidd?
- Pa mor dda y mae pob model yn datblygu dealltwriaeth ddofn o les, cynaliadwyedd, cydraddoldeb a newid yn yr hinsawdd?
- A yw'r themâu neu'r cwestiynau mawr yn sicrhau dysgu cyfoethog a thrylwyr ar draws meysydd pwnc?
- Sut mae sicrhau bod dilyniant yn cael ei ymgorffori yn y model cwricwlwm?
- Sut ydym yn sicrhau bod dulliau amlddisgyblaethol neu ryngddisgyblaethol yn darparu dysgu cyfoethog a thrylwyr ym mhob un o'r pynciau cysylltiedig?
- A fyddem yn mapio'r model hwn ar draws y cwricwlwm cyfan?
- Sut allai'r model hwn effeithio ar ddilyniant dysgu o fewn meysydd?
- Sut allwn ni ddarparu'r amser a'r lle i athrawon ymgymryd â chynllunio cydweithredol?
- Sut ydyn ni'n cefnogi ein hathrawon i drosglwyddo o'r hen gwricwlwm i'r 'Cwricwlwm i Gymru' newydd?
- A yw model penodol yn fwy addas i rai meysydd dysgu yn fwy nag eraill? Pam?
- Sut mae pob dull yn edrych ar draws y continwwm 3-16?
- Sut allem drefnu'r dysgu i sicrhau na chollir cysyniadau allweddol?
- Sut ydym yn osgoi rhoi sylw arwynebol i rai cysyniadau allweddol?
- Sut allwn ni gyfateb y gwahanol ddulliau gyda pharatoi ar gyfer arholiadau?

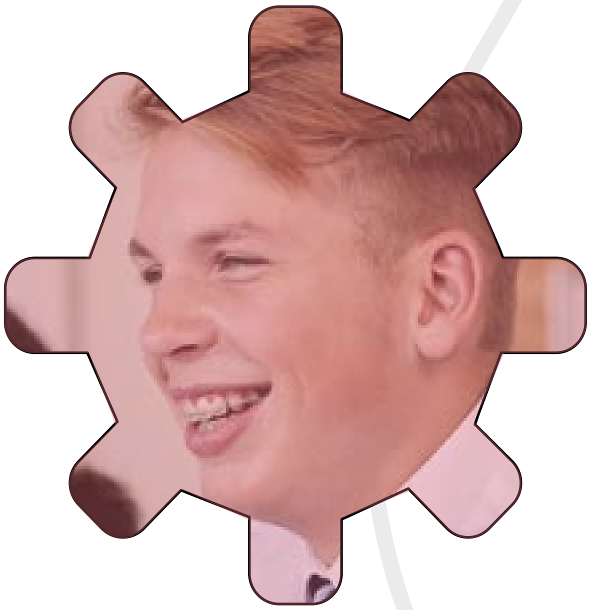

GwE

Cydweithio • Dysgu • Llwyddo

0300 500 8087

post@gwegogledd.cymru

www.GwEGogledd.Cymru

@GwEGogleddCymru